

« zurück blättern vor »

PUCOWAĆ v. imp., ab 1775. **1)** ‘rügen, ausschelten’ – ‘strofować, łajać’: SWIL (fig. posp.). **2)** ‘reichlich mit Fett einschmieren’ – ‘smarować obficie tłuszczem’: SWIL. **3)** ‘reinigen, etw. sorgfältig waschen, scheuern, polieren’ – ‘dokładnie czyścić, myć, szorować, glansować’: (†1861) 1878–1879 Lel. Listy I 440, DOR *W Terczynie wczesnośmy nocleg założyli, myłem się pucowałem i spać poszedłem, resztę pieczonej zrepetowawszy spiżarni.* ◦ 1909 Mucha, WIECZ *Skąd tu się naraz tyle karetok więziennych wzięło i po co wy je pucujecie?* ◦ (1946) 1950 Mort.Wiano 295, DOR *Pucuje buty, czyści się, przygląda włosy.* ◦ 1950 Płomyk 11, DOR *Mechanicy czyścili i pucowali swoje stalowe rumaki.* ◦ 1953 Ziel.S.Pol. 15, DOR *Zabrał się do pucowania mosiężnych krążków wiszących nad drzwiami.* – SW, DOR (pot.).
◊ **Etym:** nhd. *putzen* v., ‘schmücken; rein, sauber, glänzend machen; einen übel behandeln, schelten’, GRI. ◊ **Konk:** *czyścić* v. imp., bel. seit ca.1440, STP, zuerst geb. MAĆZ, nur für Inh. 3. ◊ **Komp:** *pucbut* subst. m., ‘Straßenschuhputzer’, bel. seit 1893, WIECZ; *pucobut* subst. m., ‘dss.’, bel. seit 1896, SW, zuerst geb. SW; *pucybut* subst. m., bel. seit 1904, WIECZ, zuerst geb. SW. ◊ **Der:** *wypucować (się)* v. pf., 1765–1784 Mon.71 124, L *Rozumie, że ieft dworak, kiedy wąsiki na papilotki zakręci, wyczesze, wyszwarcuie; twarz, ręce, szyję, piersi, plecy wymydli, wypucuię.* ◦ (†1861) 1878–1879 Lel.Listy I 149, DOR *Kiedy się wypucuje i ustroi, może za piękną (jak powiadają) uchodzić.* Zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *pucówka* subst. f., ‘Rüffel; Prügel’, 1892 Gaw.Ćma 100, WIECZ, zuerst geb. SW; *pucownik* subst. m., ‘Schürhaken’, zuerst geb. SW, nur für Inh. 3; *opucować* v. pf., zuerst geb. SW, nur für Inh. 3; *pucówa* subst. f., ‘Rüffel, Prügel’, [hapax] 1960 Worc.Paraf. 77, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1. ❖ Das Wort ist schlecht belegt, vielleicht gehört es zur (niedrigen) Umgangssprache. Die Lücke zwischen dem Erstbeleg für *wypucować* (1771) und dem Erstbeleg für *pucować* (s.o.) ist kleiner als es scheint, da Lelewel 1786 geboren wurde. Das Kompositum *pucbut*, vielleicht eine Lehnprägung nach dt. *Schuhputzer*, wurde an die polnischen Zusammensetzungen mit Bindevokal /o/, *pucobut* dann /i/, *pucybut* angeglichen, vgl. *czyścibut, łapikufel*.

« zurück blättern vor »